

Information om godmanskap och förvaltare

Kortfattad redogörelse

Godmanskap och förvaltarskap

Här lämnas en kortfattad redogörelse om godmanskap och förvaltarskap. Du är alltid välkommen att kontakta Danderyds överförmyndarnämnd för ytterligare information.

När behövs god man?

Så här står det i lagtexten: ”Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskap för honom eller henne.”

God man ska förordnas ”om det behövs”. Innan en god man förordnas är det därför viktigt att tänka på om det finns alternativ.

Fullmakter är en vanlig lösning när det gäller betalning av räkningar och liknande. Anhörigas omsorg tillsammans med en ekonomisk fullmakt till en betrodd person kan ofta ersätta ett godmanskap.

Om det inte finns några fullmakter, om de är otillräckliga eller om det inte finns någon i personens närhet som kan eller vill hjälpa till, kan ett godmanskap bli aktuellt. Ibland förordnas en god man enbart för en särskild rättshandling som inte täcks av en fullmakt t.ex. fastighetsförsäljning.

Den för vilken god man förordnats kallas i lagen för huvudman.

Anordnande av godmanskap

Beslut om anordnande av godmanskap och förordnande av god man fattas av tingsrätten.

Ansökan om god man till tingsrätten kan göras av den person saken gäller, nära anhöriga eller Överförmyndarnämnden.

Anmälan till nämnden om behov av god man brukar vanligtvis göras av kurator, läkare, hemtjänsten, socialkontoret, personen själv eller anhöriga.

Godmanskap är frivilligt och huvudmannen måste lämna sitt samtycke till godmanskapet. Ett samtycke är inte nödvändigt om personen ifråga inte kan förstå innebörden av ett godmanskap. För att utröna om ett samtycke krävs eller ej brukar nämnden alltid vilja få in ett läkarintyg. På detta sätt styrks också behovet av god man.

Överförmyndarens roll och uppgift

Godmanskapet står under nämndens tillsyn. Nämndens uppgift är att granska hur den gode mannen sköter sitt uppdrag bland annat genom granskning av den gode mannens årliga redovisning av huvudmannens ekonomi. Nämnden har också till uppgift att utreda behov av godmanskap, skriva yttranden och ansökningar till tingsrätten, tillståndsgivning samt ge information och stöd till gode män och anhöriga.

Nämndens handläggning av ärendena står under länsstyrelsens tillsyn.

Gode mannens roll och uppgift

Gode mannen ska vara en hjälpare till en person som själv inte alltid kan ta till vara sin egen rätt. Hur hjälpen ser ut är mycket varierande då det ena uppdraget inte är det andra likt. Det är också beroende av hur förordnandet ser ut. Ett godmansförordnande kan omfatta att bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Vanligast är att alla tre delarna ingår men en eller flera delar kan uteslutas.

Att bevaka rätt innebär att gode mannen tillvaratar huvudmannens intressen vid en speciell rättshandling, t ex bevakar rätt i dödsbo, företräder huvudmannen vid uppsägning, försäljning/avyttring av bostad, ansöker om skuldsanering m. m. Det innebär även att gode mannen bevakar huvudmannens rätt i generell betydelse, t ex ansöker om kontaktperson, bostadsbidrag, anmäler hyresförändring, överklagar beslut m.m.

Att förvalta egendom innebär att gode mannen sköter huvudmannens ekonomi, betalar räkningar, lämnar fickpengar, förvaltar kapital, värdehandlingar, fastigheter m.m. tillsär att huvudmannens egendom är tillfredsställande försäkrad o.s.v.

Att sörja för person brukar också kallas för personlig omvårdnad. Det innebär att gode mannen skall tillsär att huvudmannen får den vård och omsorg han behöver och har rätt till. Det kan t ex avse att påtala behov av fler hemtjänststimmar, tillsär att huvudmannen har daglig sysselsättning, ansöka om färdtjänst, hjälpa huvudmannen med större inköp som exempelvis möbler, radio, TV m.m. Ett godmanskap ersätter inte hemtjänstens, ett boendes eller nära anhörigas personliga omvårdnad utan är av en mer formell natur.

Eftersom huvudmannen behåller sin rättshandlingsförmåga måste gode mannen alltid inhämta huvudmannens samtycke när han företar en rättshandling eller företräder huvudmannen på annat sätt. Dock krävs inte samtycke vid inköp för den dagliga hushållningen, samt betalning av räkningar.

Om huvudmannens tillstånd är sådant att han eller hon inte har förmåga att lämna samtycke till den rättshandling som är aktuell måste det styrkas med ett läkarintyg, (detta har i de flesta fall redan gjorts i samband med att god man förordnats). Om så är fallet ökar gode mannens befogenhet och han/hon får exempelvis ansvar för huvudmannens hela ekonomi som ska skötas enligt föräldrabalkens regler. Samtidigt involveras nämnden i det att nämndens tillstånd ersätter huvudmannens godkännande vid vissa i lagen särskilt angivna rättshandlingar.

Skillnaden mellan godmanskap och förvaltarskap

Grundförutsättningarna för att en förvaltare ska förordnas är delvis de samma som vid förordnande av en god man. En viktig skillnad är dock att en förvaltare kan förordnas mot huvudmannens vilja medan ett god-

manskap alltid är frivilligt. Den som har god man behåller sin fulla rätthandlingsförmåga medan den som har förvaltare förlorar delar av den, beroende på hur förordnandet ser ut. Förvaltarskapet ska vara flexibelt och anpassas till huvudmannens behov i det enskilda fallet. Det ska omprövas årligen av Överförmyndarnämnden. Dessutom har huvudmannen möjlighet att få en domstolsprövning av förvaltarskapet i sig eller dess utformning.

Av integritetsskäl är det uppenbart att ett förvaltarskap endast kan komma ifråga om ett godmanskap *inte är tillräckligt*.

Vem kan bli god man eller förvaltare?

Så här står det i lagtexten: ”Till god man eller förvaltare skall utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna.”

Vilka krav som ställs på en god man/förvaltare varierar beroende på hur uppdraget ser ut. Nämnden, liksom tingsrätten, gör alltid en bedömning om en föreslagen god man/förvaltare är lämplig för uppdraget. Ofta vill en anhörig ställa upp och vanligtvis brukar det fungera bra. Om det inte finns någon anhörig eller vän som kan hjälpa till eller som bedöms som lämplig så kan nämnden föreslå en ”utomstående” god man/förvaltare.

Vad kostar det att ha god man eller förvaltare?

Gode mannen/förvaltaren väljer själv om han/hon vill ta betalt för sitt arbete. Arvode utgår normalt i samband med att årsräkningen granskas och bestäms av nämnden enligt grunder fastställda av kommunförbundet. Ett normalt arvode **inklusive** sociala avgifter och kostnadsersättning brukar ligga runt 11.000 kr per år. Efter prövning av inkomst och förmögenhet brukar huvudmannen i de flesta fall själv få betala arvodet.

Kontakta nämnden

Innan du ansöker om god man eller förvaltare till en anhörig eller till dig själv är det bra om du kontaktar nämnden för att få mer information och ansökningshandlingar.

Telefon

08-568 910 15

Ordförande

Lennart Waldenström, onsdagar 8.30 - 10.00

Sekreterare

Sara Klingofström, måndag till fredag 8.30 - 15.30

Adress

Överförmyndarnämnden, Djursholms slott, 182 63 Djursholm

e-post

overformyndaren@danderyd.se

Nämndens sammanträdesdagar finns publicerade på kommunens hemsida www.danderyd.se